

UVOD

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti i Staroslavenski institut »Svetozar Ritig« u Zagrebu priredbom međunarodnog znanstvenog skupa: *Glagoljica — jedanaest stoljeća jedne velike tradicije* pridružili su se brojnim međunarodnim proslavama 1100. obljetnice smrti Konstantina-Ćirila († u Rimu 14. veljače 869), autora glagoljice, začetnika slavenske književnosti i književnog jezika i slavenskog liturgijskog pjevanja.

Glagoljica — Konstantinovo djelo — među Hrvatima ima bogatu i zanimljivu sudbinu. Njezini začeci sižu od samih početaka ćirilometodske duhovne misije. Među najstarijim hrvatskim glagoljskim tekstovima ima i neposrednih ostataka onog književnog repertorija koji su Solunska braća priredila sa svojim učenicima u Moravskoj i Panoniji (npr. u liturgijskim knjigama — misalima i brevijarima — zasvjedočeni su ostaci njihova prijevoda Biblije). U Hrvata se ćirilometodska baština održala u neku ruku sve do danas, premda se Hrvatska nalazila na području Rimske crkve i premda je često imala protiv sebe i crkvene i svjetovne vladare.

Na glagoljici je zabilježena i najstarija hrvatska književna riječ i ona se kroz čitav srednji vijek dobro uklapala u suvremene literarne tijekove; na glagoljici su ispisane brojne liturgijske knjige iz kojih su glagoljaši obavljali službu božju i čitali svoj časoslov (danas je poznato 17 rukopisnih misala i 29 rukopisnih brevijara); na glagoljici su pisani povijesno-pravni dokumenti (*Acta Croatica*); na njoj su otisnuti prvi istisci »crne umjetnosti« u Hrvatskoj. Glagoljica je u povijesti hrvatskog naroda imala važnu ulogu nacionalno-konstitutivnog elementa, pa je ona dio njegova kulturnog i povijesnog bića.

To su upravo i bili razlozi da se o jedanaeststoljetnoj obljetnici smrti njezina tvorca okupe rezultati do kojih dolaze slavisti u svijetu u proučavanju povijesti, sudbine i značenja ćirilometodskih tekstova različitih razdoblja i sredina.

U Jugoslavenskoj akademiji (njezinu Arhivu) pohranjena je najbogatija zbirka glagoljskih rukopisa i u njezinu su okrilju radili na glagolizmu prvi njezini članovi (Kukuljević, Rački, Jagić, Geitler, Črnčić, Milčetić), a Staroslavenski institut »Svetozar Ritig« osnovan je zato da istražuje povijest i sudbinu književne i duhovne baštine Konstantina-Ćirila i Metodija u svim slavenskim narodima, u prvom redu među Hrvatima, pa su te dvije znanstvene institucije zajednički obilježile 1100. obljetnicu smrti skupom koji je okupio znanstvenike iz slavističkih centara Evrope i Amerike. O tome smo potanje izvjestili u Slovu br. 20 (str. 166—170), a njihove referate donosimo u ovom (21) broju Slova. Zbog obimnosti pojedinih referata (na simpoziju su izneseni u sažetu obliku) u ovom su broju izostavljene sve ostale rubrike (ocjene i prikazi, osvrti i vijesti), a također i uobičajeni sažeci članaka i rasprava, jer bi oni znatno povećali opseg knjige. Najprije je zamišljeno da se materijali objelodane u posebnom zborniku u izdanju Jugoslavenske akademije, a kada se to nije moglo ostvariti, oni izlaze u časopisu Staroslavenskog instituta. Na taj će način biti okupljeni na jednom mjestu i doći u ruke onima koji su najuže zainteresirani za ćirilometodsku problematiku. Zbog neizvjesnosti da li će referati biti zajednički objavljeni prof. dr Rudolf Kolarič objavio je već svoj referat: *Slovenci in glagolica* u Zborniku za lingvistiku i filologiju u Novom Sadu (br. XIII/1 g. 1970. str. 77—82). Svoje referate bili su prijavili još neki slavisti, ali su bili spriječeni da simpoziju prisustvuju (Josef Kurz, *Značenje staroslavenskog jezika i njegova vokabulara za sve Slavene*; Nikita I. Tolstoj, *Glagoljica u staroj (Kijevskoj) Rusiji*; Rada Ugrinova-Skalovska, *Tragi na glagolskata pismena tradicija vo makedonskite kirilski spomenici od XII—XIII vek*; Božo Radović, *O glagoljskim spomenicima u Italiji*).

Zamisao da se predavanja drže dijelom u Zagrebu, a dijelom na glagoljaškom terenu na kojemu su i danas prisutni brojni ostaci gla-

goljske tradicije (Rijeka, Plomin, Beram, Pazin, Krk, Senj) bila je veoma korisna, jer su sudionici došli u izravan kontakt s bogatom glagoljaškom problematikom. Prava je šteta što se u tom programu nije mogao zaokružiti i ostali glagoljaški teren, te je stoga izostao Zadar koji je sa svojim otocima i susjednim Ninom bio živi centar i pravi rasadnik glagoljske pismenosti (tu su nastale i prepisivale se liturgijske knjige koje spadaju među najstarije, npr. misal kneza Novaka iz 1368). Vrijeme je bilo ograničeno, a povijesni je hrvatski glagoljaški teren prostran.

Članovi organizacionog odbora bili su Josip Hamm, Andre Mohorovičić, Anica Nazor i Matko Rojnić.